

HAK DÎNİ KUR'ÂN DİLİ

Türkçe Tefsir

2

HAK DÎNİ KUR'ÂN DİLİ

Türkçe Tefsir

2

Elmalılı MUHAMMED HAMDİ YAZIR

Baskı ve Cilt

Fazilet Neşriyat ve Ticaret A.Ş.

2. Baskı, İstanbul 2018

ISBN

978-605-9953-20-7 (tk.)

978-605-9953-22-1 (2.c.)

T.C. Kültür Bakanlığı

Yayıncılık Sertifika No: 16384

© Bütün hakları Fazilet Neşriyat ve Tic. A.Ş.'ye aittir.
Eser Neşriyat'tan devralınan telif hakkı ile 1979 baskısından tıpkıbasım yapılmıştır.

FAZİLET
NEŞRİYAT

Bağlar Mah. Mimar Sinan Cad. No: 54 Güneşli - Bağcılar / İSTANBUL

Tel: 0212 657 88 00 • Faks: 0212 657 95 88

www.fazilet.com.tr / bilgi@fazilet.com.tr

HAK DÎNİ KUR'ÂN DİLİ

Türkçe Tefsir

2

Elmalı
MUHAMMED HAMDİ YAZIR

Merhum Elmalılı Hamdi Yazır'ın Fransızcadan tercüme edip (Metalip ve Mezahip) adı ile bastırıldığı umumî felsefe tarihi kitabının da hâlen mevcudu kalmamıştır. Bu eserin başına ilâve eylediği dibace muhtelif lisanlara tercüme edilerek gerek Şark ve gerek Garp âlemine intikal etmiştir. Tefsir müellifinin derin bir vecd içinde yazdığı ve hususî bir felsefe görüşünü ihtiva eden bu dibace, mübarek Ramazan ayı vesilesile, Hak dinî - Kur'an Dili okuyucularına bu cildde takdim edilmiştir.

MUHTAR YAZIR

BİSMİLLÂHİRRAHMANİRRAHİM

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Hamdü minnet Sanadır Yarab !

Ey Rabbi Müteal! Sen şu zahirdeki infisali bâtındaki ittisal ile vasletmese idin ben beni görmez. Seni sezmezdim, anlayanlara hemhal, anlamayanlara dellâl olmak istemezdim. Sen bana vicdan dedikleri bir buluş, vücud dedikleri bir bulunuş ihсан ettin. Ben bu buluş ile kendimi kendimde buluyor, bulunuşuma eriyorum, bu sayede başka varlıklara varıyor, vicdanlarını kendime zammediyorum.

Vicdan, her an tecelli eden bir şe'ni bahiri ulâ, vücud ise bu âyinede münakis bir şe'ni âhar. Vicdan vücudu kendine mütekaddim bir şartı zarurî buluyor, bu suretle vücud vicdanın ilk müteallakı oluyor. Vücud olmasa vicdan olamayacak, vicdan olmasa vücud tecelli edemeyecek. Bir vicdanı hâs ile bir vücudi hâssın ciheti vahdetinde misalin yani nâip ve halifen olan nefis, vicdanı âm ile vücudi âmın mebbei vahdetinde de zâtın mütecellî.

Yarab! Sen bizi böyle bir cihetten vicdan, bir cihetten vücud namile iki silsilei şuun içinde yüzdürüyorsun. İçimde, dışımda, her an birer noktai hal olarak uçuşup duran lemehatı şuunu fırlatıyor, birbirlerine bağlayıp daneler, diziler, cüzümler, küller, hey'etler, cemiyetler, milletler, devletler, hâsılı âlemler gösteriyorsun.

Hasılı SENİ arşta tanımak, arşın fevkinde tanımak, meselei istiva denilen bu mudilei imanîyede vicdan ile vücudu karıştırıp «ENELHAK» diyenler olmuş, «ENEYİ» ifna etmeden Sana varanlar vücuden değil vicdanen vardıklarını fark edememişlerdir. Sana vücuden varanlar kendi vücudlarını ifna etmiş bulunurlar. Çünkü vücudunun muvacehesinde vücudatı saire muzmahil olmak mecburiyetindedir. Şuhudi ruyet bile bir vuslati vicdaniye demektir. Şahidi cemalin olanlar (ENTE RABB† LÂİLÂHE İLLA ENTE HALAKTENİ) diyebilirler. MANSUR Sana geldi ise, «ENELHAK» dediği zaman değil, berdar olup «ENE» den insilâhi tâm bulunduğu zaman gelebilmiştir. Tevhidi mukallid (LÂİLÂHE İLLÂHU), tevhidi ârif (LÂİLÂHE İLLÂ ENTE) dir, (LÂİLÂHE İLLÂ ENE) ancak Senin tevhidindir.

Ya Rabbelerbab ve ya Mercielhakkı vessevab! Seni arayanların çoğu ya âma bir tabiat veya ahres bir kuvvet zannettiler. Yapar yıkar anlayıp anlatamaz dediler. Bunlar mazharı kelâmın olan enbiyadaki sırrını idrakten âciz kaldılar. Sana münacat edenleri gafil, kelâmın ile iştigal eyleyenleri câhil farzettiler. Bilmediler ki kelâmın olmasa idi kelâmı beşer olamazdı, Sen anlatmasa idin Âdem esmayı bilemezdi. Anlattın, buyurdun, buyurdıklarını duyurdun. Onlar da bize duyurmak, aç gönüllerimizi doyurmak için mütemerridin ile uğraştılar. Nemrudlarla, Firavınlarla boğuştular, Ebucehillerle döğüştiler. İnsanlara salim bir vicdan, vicdanlara kâmil bir hürriyet nuru doğdu ise bunlarla, bunların varisleriyle doğdu.

Ey Cemali Kibriya! Seni sevenler sevişir, sevmeyenler döğüşür. Enbiya Seni sevdi, düşmanları kardeş yaptı. Hakkı, hukuku tanıttı. Milletler meydana getirdiler. İlim ve velâyeti miras bıraktılar. Kelâmın olmasa idi, onlar olmazdı. Onlar olmasa idi, beşeriyet içtimaiyeti fazla ruhunu duymazdı. Firavınlar, Nemrudlar o milletlerin üzerinde tegallübatı kahharane ve tesvilâtı hodgâmane ile hükûmatı ceberutiye kurmak istiyorlardı. Kendilerine, heykellerine, suretlerine halkı taptırmak sevdasında bulunuyorlardı. Kardeşleri düşman yapıyorlardı. Çünkü ruhi beşerin nâ-mütenahî temayülâtını üç günlük ömür içine sığdırmağa çalışıyorlardı. Ezel ve lâyezâlin gönüllere inikası demek olan bipâyan tecelliyatı amâli baliğın mabelâğ ihata edebilen füşhatâbâd huldun neşvei rizasından bihaber bulunuyorlardı. O tûli emel, o diykı amel, ukule fetret, kulûbe zucret veriyordu. Mahabbeti husumete, aşkı ihtirasa, iradeyi ihtiyale, hürriyeti esarete kalbediyordu. Bezmi hakda yer bulamayan fâni gönülleri, heyakili ihtirasa içinde yerleşmek için kârhanei teşhidde boğuşturuyordu.

Ya Münzilelkitâp, ve ya Mücriyessahap!. Salâvatı zâkiye ve tesli-